

voor onze jaartelling, en waarbij de hele Griekse wereld betrokken was.

Tegen het einde van de eerste acte in Peter Sellars' regie van *The Children of Herakles* gebeurt er iets dat van een wonderlijk eenvoudige schoonheid is. De koning van Athene, Demofon, heeft de hoge toon van een arrogante gezant uit Argos weerstaan. De Atheense koning wordt gespeeld door een in beige mantelpak gestoken dame met een soevereine uitstraling. Ze verleent de kinderen van Herakles krachtadig asiel, weigert hen mee te geven aan de gezant van Argos, terwijl die Athene zojuist in ferme bewoordingen heeft gechanteerd met een naderende oorlog. De aan een rolstoel gekluisterde toezienende voorged van de kinderen van Herakles, Jolaos, dankt de Atheense vorst voor de gastvrijheid. Terwijl het koor zijn vrees uitspreekt voor een naderende oorlog en de oude Jolaos de moed van Demofon prijst, onderhoudt de vorst zich uiterst vriendelijk met de kinderen, hier aanvankelijk vier, later acht tekstloze Koerdische asielzoekers. De jongens verlaten vervolgens hun met neonlampjes verlichte vierkant

rond een soort altaar, hun bevrijd gebied, en lopen naar ons, het publiek, om ons één voor één de hand te schudden. Regisseur Peter Sellars: 'Gelukkig kunnen we via de kunst een enclave creëren, een tijdelijk bevrijd gebied, waarin publieke rouw en gedeeld verdriet nog tot de mogelijkheden behoren.' Euripides' openingszinnen van *De kinderen van Herakles* – een tekst van de oude voorged Jolaos – hebben een zelfde treffende kernachtigheid: 'Al lang geleden heb ik vastgesteld: de een is/voor zijn naaste een behoorlijk mens, de ander/met een hart alleen op winst belust, is waardeloos/voor het land en in de omgang lastig - maar heel/goed voor zichzelf. Ik weet het uit ervaring.' Dat simpele handen schudden aan het eind van de eerste acte, gecombineerd met die krachtige eenvoud van de openingszinnen van het stuk, slaat op eens een troostende brug over een kloof van 2400 jaar. Dat zal de enorme kracht van deze encenering blijken te zijn.

De avond duurt lang. Hij krijgt de vorm van een soort symposium.

Daarvoor werd voor de première van *The Children of Herakles* in 2002 in het Ruhrgebied een passende omgeving gezocht: de *Berufsschule* in Bottrop, een bakstenen gebouw uit 1929 in de stijl van de nieuwe zakelijkheid. '*Der werkenden Jugend, dem wirkenden Volke*' staat er op de voorpui. Tekenend. De kinderen willen werken maar mogen het land niet in. Het volk put zich uit en zoekt woorden om dat probleem te benoemen: asiel, immigratie, emigratie, terugkeerregelingen, verbanning. Voor de Amsterdamse première op 4 juni a.s. is ook een passende locatie gezocht: de Beurs van Berlage. Iedere avond zal worden ingeleid door een gastspreker. Bij de wereldpremière van deze voorstelling was dat RuhrTriennale-directeur Gerard Mortier, die zich tot het publiek wendde met een tekst van de onlangs in ballingschap overleden Palestijnse schrijver Edward Said, over de kern van het begrip '*Exil*'. De Amsterdamse première zal worden ingeleid door de Nederlandse ex-premier Ruud Lubbers, nu Hoog Commissaris voor de Vluchtelingen bij de Vere-

nigde Naties. In Bottrop sprak na de inleider een Koerdische vluchteling, over een land dat niet bestaat en een taal die hem en de zijnen is afgenomen. Na een korte pauze begon de voorstelling. Daarna was er in Bottrop een Koerdisch buffet. Waarna iedere avond een andere documentaire over het onderwerp op groot scherm werd vertoond. Theater als een publieke ruimte voor rouw, verdriet, liefde en nadenken. Sellars' humanisme is dwingend, niet belerend, de taal in zijn enclave is niet louter esthetisch, zeker ook politiek geladen. We verwerven via én rondom Euripides inzichten over een rauwe werkelijkheid, waarvoor te vaak en te snel de ogen worden gesloten. Tegenover de tribune is een eenvoudig, licht oplopend podium geplaatst. Overal microfoons, rechts een verhoging waarop de Kaukasische zangeres Ulzhan Bibusynova plaatsneemt, in fel rood kostuum uit haar streek, compleet met een muts met een parmantig pluimpje. Ze begeleidt zichzelf op een langwerpige snaarinstrument, doorsnijdt Euripides' tragedie met folkloristisch gezang, een curieus mengsel van heroïek en klaagliederen. Het is een prachtige vrouw, die een performance geeft met opgeheven hoofd, als krachtig centrum van de vertelling. Om haar 'altaar' heen hangt boven de vloer een vierkant van neonverlichting - de afrastering van de tempel, de vrijplaats waar de asielzoekende kinderen zich hebben teruggetrokken. De spreektaal van de protagonisten is Engels, de teksten van het koor (oude mannen uit Marathon) werden tijdens de wereldpremière gesproken door twee Duitse acteurs die in het publiek hadden plaatsgenomen – in Amsterdam zullen dat ongetwijfeld Nederlandse toneelspelers worden. Het begin van de voorstelling heeft enerzijds het formele karakter van harde onderhandelingen tussen dames met haar op de tanden (ook de gezant van Eurystheus uit Argos

The Children of Herakles PETER SELLARS/RUHRTRIENNALE foto Richard Feldman

